

Saskia Sassen

Prisen for "Festung Europa"

Når Europa bygger grensene sine om til festninger mot innvandrere, blir menneskesmugling mer og mer utbredt. Ved å kriminalisere immigrasjon overser Europa ikke bare et moralsk problem. Det går mest ut over dem som er tilstrekkelig desperate til å rømme fra hjemlandet, og bidrar dessuten til å øke den enorme profitten menneskesmuglerne gjør underveis. Saskia Sassen spør hvilken pris Europa vil måtte betale for en kortsiktig politikk.

Det er anslått at mer enn 2500 av dem som har ønsket å innvandre til Europa de siste ti årene, døde da de forsøkte å komme over de europeiske grensene. Det er et stort tall, men for et kontinent med 350 millioner mennesker er det ikke mange. Hvem er det vi er så fast bestemt på å holde utenfor at de setter livet på spill for å komme inn? Det er en like fast bestemt minoritet som består av menn, kvinner og barn, de kommer for det meste fra fattige land, og vil fortsette å komme uansett, på jakt etter arbeid eller tilfluktssted. De er ikke kriminelle. Men resultatet av vår urokkelige holdning er at vi gir næring til en kriminell handelsvirksomhet. Det har vært en kraftig vekst i den illegale menneskehandelen etter hvert som flere og flere land har begrenset adkomstmulighetene og gjort grensene til halvmilitære soner.

Denne utviklingen skaper to problemer. Det ene dreier seg om den velkjente kriminaliseringen av handlinger som i utgangspunktet ikke er kriminelle, for å få kontroll over en situasjon som er vanskelig å håndtere for myndighetene. Dette gir i sin tur virkelig kriminelle aktører mulighet til å trappe opp den forbudte aktiviteten. Et velkjent eksempel på dette er kontrollen av marihuanahandel. Er egentlig USA – og Storbritannias – kriminalisering av marijuana en bedre måte å kontrollere bruken av stoffet på enn den kontrollerte lovligheten i Nederland, der narkolagere har fått muligheter til å gjøre profitt og dermed heller ikke har stort å hente på å skape et større forbruk?

Det andre problemet er at det påvirker oss når hundrevis av mennesker dør i forsøket på å komme seg inn i Europa. Det gjelder ikke bare dem som blir direkte berørt. Det faktum at disse menneskene mangler de riktige dokumentene for å få innpass hos oss, brukes av politikere og medier til å frata oss samfunnsansvar for dødsfallene. Mangelen på gyldige dokumenter gjør på en eller annen måte dødsfallene mindre menneskelige og reduserer det vi måtte ha av ansvar for at de har skjedd.

Jeg vil påstå at den retningen vår innvandringspolitikk er i ferd med å ta, mot større politi- og militærkontroll og mindre respekt for både menneskerettighetslovgivningen og våre egne sivile friheter, fremmer menneskehandel og svekker rettsvesenet – og dermed også vårt demokratiske

system. Denne politikken kommer i tillegg til en allerede økende blanding av noe jeg vil beskrive som negative tiltak, eller tiltak med negative resultater for betydelige deler av samfunnet vårt. Når mennesker smugles over våre grenser og menn, kvinner og barn som ikke er kriminelle dør på "vår jord", vil også våre samfunn bli berørt og rettsvesenet vårt vil svekkes. I det lange løp vil det ha innvirkninger for oss alle. De viktigste ofrene er selvsagt de menneskene som utsettes for menneskesmugling, og særlig de som dør. Men det ville være tåpelig å innbille seg at vi kan tillate at slikt misbruk og slike dødsfall kan skje uten at vi selv blir berørt. Den økende menneskeshandelen og opptrappingen av en ekstrem anti-immigrasjonspolitikkk der man er villig til å ofre sivile rettigheter for kontrollens skyld, er indikasjoner på en mer omfattende negativ virkning.

Forskjellige former for vold

Utfordringen ligger blant annet i å erkjenne og identifisere de forbindelseslinjene som finnes mellom former for vold vi ofte ikke ser i sammenheng med hverandre, eller ikke en gang anser som vold. Den sterke veksten i nasjonal gjeld, fattigdom, arbeidsløshet, nedleggelse av tradisjonelle økonomiske sektorer i sør på grunn av den nyliberale økonomiske globaliseringen, har både skapt nye folkevandringer og bidratt til en eksplosjon i menneskesmuglingen. Vi får sterkere og sterkere bevis på at Det internasjonale valutafondets aktivitet har gjort situasjonen verre, selv om den har ført til stor rikdom for om lag 20 prosent av innbyggerne i mange land i sør.¹

Ved å støtte Det internasjonale valutafondets politikk bidrar regjeringene våre til å forsterke de tilstandene som fører til økt utvandring og menneskesmugling. Og når de rike landene blir enda rikere blant annet som følge av den samme politikken, blir de også et mer populært mål for innvandring. Dette skaper i sin tur en kilde til å skaffe seg hard valuta for regjeringene i avsenderlandene, i en situasjon der de står overfor stigende gjeldsbyrder og nedgang i nasjonale inntekter fordi den nyliberale globaliseringen svekker og ikke sjelden ødelegger mange av disse landenes økonomiske sektorer. De samme regjeringene er derfor heller ikke spesielt interessert i å regulere emigrasjonen. Og siden den samme politikken også har ført til økt ulikhet og arbeidsledighet i de rike landene, har de svakere gruppene blitt mer radikale og inntar ofte politiske holdninger på ytterste høyrefløy.

Det tragiske er at de som blir mest negativt berørt, de som har vært ofre for vold både i sør og i de rike landene, de som er ofre for hele utviklingen, nå står steilt imot hverandre som fiender her, i egne våre land. Motstanden mot innvandring er trolig størst blant de som er blitt skadet av den samme politikken som har skadet de fattige og middelklassen (men ikke de øverste 20 prosentene) i de landene innvandrerne kommer fra. Og når de rike landene bygger høye murer for å holde innvandrere og flyktninger ute, gir de samtidig næring til den illegale menneskesmuglingen og gjør den mer innbringende, slik at fortvilelsen i sør og frykten i nord stadig vokser. Dette er ikke sunn politikk. Det er en ond politisk sirkel.

Den samme tekniske og institusjonelle infrastrukturen som har muliggjort global flyt av kapital og varer, tjenester og en ny transnasjonal klasse av konsernledere og profesjonelle funksjonærer, muliggjør også migrasjon og handel med mennesker. Og den forenkler hjemsendingen av penger tilbake til avsenderlandene, noe som er en vesentlig grunn til at disse regjeringene ikke

gjør noe som helst. Disse sammenfildrede problemene viser hvilken kompleks utfordring det er å skulle regulere innvandring. Men sammenfiltringen og kompleksiteten beveger seg i feil retning. Det er en utvikling vi må snu.

Når globaliseringspolitikken slår feil, slår den svært feil for land i sør. Dermed bidrar den til å skjerpe grunnlaget for både emigrasjon og menneskesmugling, både for emigranter, smuglere og regjeringer i den sørlige del av verden, på grunn av økende nasjonal gjeld og manglende muligheter for arbeidere og bedrifter i disse regionene.

Sender hjem penger

Emigrantene kommer inn i avsenderlandenes makroøkonomi med hensyn til utviklingsstrategier ved at de sender hjem penger. I mange land utgjør dette en viktig kilde til utenlandske valutareserver for regjeringen. Selv om hjemsendingen av penger kanskje ikke er så omfattende i forhold til den massive, daglige pengestrømmen i forskjellige finansmarkeder, er det ofte svært viktig for utviklingsland og land med svak økonomi.

I 1998 – som er det siste året det foreligger omfattende statistikk for – var pengesummen som immigranter over hele verden sendte tilbake til hjemlandene, over 70 milliarder amerikanske dollar. For å forstå dette tallet må man se det i sammenheng med bruttonasjonalprodukt og utenlandske valutareserver i de enkelte land, snarere enn å sammenlikne det med den globale flyten av kapital. På Filippinene, som er et viktig avsenderland for emigranter generelt og for kvinner i den såkalte underholdningsbransjen i svært mange land, var for eksempel hjemsending av penger den tredje største kilden til utveksling med utlandet over flere år. I Bangladesh, et annet land med et betydelig antall arbeidere i Midtøsten, Japan og flere europeiske land, representerer hjemsending av penger om lag en tredel av utvekslingen med utlandet. Eksportering av arbeidskraft og hjemsending av penger er hjelpemidler for regjeringer som sliter med arbeidsledighet og utenlandsgjeld.²

Dette synes også å være tilfelle når man ser på de økende formene for gjensidig avhengighet som globaliseringen har ført til, og som også letter menneskesmugling. Forretningsreiser over landegrensene, global turisme, internett og annen virksomhet som ligger i selve globaliseringen, åpner for en mangfoldig global flyt av elementer som ikke ble forutsett av de som har utviklet og satte rammene for den økonomiske globaliseringen. Dette gir opphav til en vanskelig balansegang i en kontekst der 11. september har bidratt til en ytterligere skjerping av viljen til å kontrollere både immigrasjon og de immigrantene som allerede er etablert i vertslandet. Økt illegal innvandring og svekkede sivile rettigheter vil ikke gjøre det enklere å finne ut hvordan vi skal tilpasse økt innvandring til fremtidig demografisk utvikling.

Sex, arbeid og innvandring

Den ulovlige menneskehandelen som gir illegale innvandrere både lovlig og ulovlig arbeid (dvs. ikke- autorisert arbeid på sexmarkedet) kan belyse en rekke krysningspunkter mellom de negative forutsetningene i sør og noen av spenningene i immigrasjonspolitikken.³ Menneskehandel er en forbrytelse mot mange forskjellige rettigheter: menneskerettigheter, sivile rettigheter, politiske rettigheter. Menneskehandelen synes i hovedsak å være knyttet til sexmarkedet, til arbeidsmarkeder og illegal innvandring. Det er blitt gjort mye lovarbeid for å hindre handel med mennesker: internasjonale avtaler og FN-resolusjoner er blitt vedtatt, i tillegg til at det er opprettet en rekke

forskjellige institusjoner og kommisjoner. Den ulovlige menneskehandelen er omsider blitt tilstrekkelig anerkjent som et problem, og ble til og med tatt opp i møtet mellom G8–statene i Birmingham i mai 1998. Lederne for de åtte største industrilandene understreket hvor viktig det er å samarbeide mot internasjonal, organisert kriminalitet og menneskehandel. Den amerikanske presidenten utstedte en rekke direktiver til administrasjonen for å styrke og øke tiltakene mot handel med kvinner og jenter. Frie organisasjoner spiller også en stadig viktigere rolle. Coalition Against Trafficking in Women har for eksempel kontorer og representanter i Australia, Bangladesh, Europa, Latin–Amerika, Nord–Amerika, Afrika og Sørøst–Asia. Women's Right Advocacy Program har etablert Initiative Against Trafficking in Persons for å bekjempe menneskesmugling over hele verden. Betydningene av gjensidig avhengighet blir tydelige i dagens globale system. Det er to atskilte problemer: Det ene er at globaliseringen har gitt opphav til nye forutsetninger og virkemåter, spesielt den økende etterspørselen etter slik arbeidskraft hos den voksende gruppen yrkesutdannede, høytlønnede arbeidere som i stor grad, om enn ikke utelukkende, er knyttet til globaliseringen.⁴ Det andre problemet er at globaliseringen har ført til at eldre nettverk for menneskesmugling og praksiser som tidligere var nasjonale eller regionale, nå er blitt globale.

Her vil jeg peke på noen fakta knyttet til kvinnehandel, spesielt innenfor sexindustrien, og hvordan denne trafikken er blitt en stor profittkilde for smuglerne, spesielt i sør. Dette kommer i tillegg til emigrantenes hjemsendte penger generelt, enten de kommer fra lovlige, ulovlige eller smuglede innvandrere i regnskapene til mange av de fattige avsenderlandenes regjeringer. Profitt og inntekt er åpenbart et hinder når man vil angripe denne handelen. I den grad landene i nord er et av hovedmålene for innvandringen, kan heller ikke de unnslippe konsekvensene av denne illegale handelen.

Menneskehandel gir stor avkastning. Ifølge en FN–rapport tjente kriminelle organisasjoner i 1999 om lag 3,5 milliarder dollar i året på menneskehandel. Organisert kriminalitet i knyttet til innvandring er et relativt nytt fenomen; tidligere var det for det meste småkriminelle som holdt på med dette. CIA rapporterte i 1999 at organiserte kriminelle grupper inngår interkontinentale strategiallianser gjennom nettverk av folk fra deres egne etniske grupper over hele verden. Dette forenkler transport, lokale kontakter og distribusjon, tilgangen til falske dokumenter osv. Global Survival Network rapporterte om denne aktiviteten i 1997, etter to års etterforskning der de hadde brukt et stråmannsforetak for å infiltrere den illegale handelen. Slike nettverk forenkler dessuten organisert sirkulasjon av kvinner til et tredje land – ikke bare fra avsender– til mottakerland. Menneskesmuglerne kan flytte kvinner fra Burma, Laos, Vietnam og Kina til Thailand, mens thai–kvinner kan fraktes til Japan og USA.

Selv om vi ikke har helt utfyllende kunnskaper, antyder den informasjonen som er tilgjengelig at handel med kvinner, herunder mindreårige, til sexindustrien er svært inntektsbringende for dem som driver handelen. FN anslår at fire millioner kvinner var gjenstand for handel i 1998, noe som innebar en profitt på sju milliarder dollar for kriminelle grupper. Denne summen omfatter hjemsending av penger fra prostituertes inntekter og betaling til organisatorer og hjelpere i disse landene. I Japan, der den såkalte underholdningsindustrien er lovlig, har overskuddet de siste årene ligget på om lag 4,2 billioner yen i året. Bevisene blir stadig sterkere for at en stor del av sexarbeiderne er illegalt innvandrede kvinner. I Polen anslår politiet at smuglerne får ca. 700 amerikanske dollar for hver kvinne som leveres. Det føderale politiet i Australia anslår at kontantstrømmen fra 200 prostituerte

kommer opp mot 900 000 dollar i uka. Ukrainske og russiske kvinner, som er svært etterspurt på sexmarkedet, gir de kriminelle bandene en avkastning på mellom 500 og 1000 dollar for hver kvinne som leveres. Disse kvinnene forventes å betjene 15 kunder per dag i gjennomsnitt, og hver av dem forventes å gi banden en avkastning på 215 000 amerikanske dollar per måned.

Stigende arbeidsledighet

Det anslås at flere millioner kvinner og jenter er gjenstand for handel innenfor og ut av Asia og det tidligere Sovjetunionen, to sentrale markeder for menneskehandel. Økningen i handel i begge regionene kan knyttes til at kvinner tvinges til fattigdom eller blir solgt til mellommenn fordi foreldrene er fattige. Arbeidsledigheten blant kvinner i Armenia, Russland, Bulgaria og Kroatia steg til 70 prosent og i Ukraina til 80 prosent da markedsøkonomien ble innført. Enkelte studier indikerer at økonomiske problemer er den grunnleggende årsak til at kvinner går inn i prostitusjon.⁵

Det er ikke usannsynlig at flere sider ved immigrasjonspolitikken og måten den gjennomføres på, bidrar til at kvinner som er ofre for slik trafikk blir ytterligere sårbare og får svekket tilgang til lovbeskyttelse. Dersom de mangler de riktige dokumentene, noe de svært ofte gjør, blir de ikke behandlet som ofre for misbruk, men som lovbrutere, fordi de har immigrert til og bor og arbeider i landet uten å ha tatt veien om myndighetene. Forsøkene på å håndtere dokumentløs innvandring og menneskesmugling gjennom strengere grensekontroll, øker sannsynligheten for at kvinner kommer til å bruke menneskesmuglere for å krysse grensen, og noen av disse kan vise seg å tilhøre kriminelle organisasjoner med forbindelser til sexindustrien.

I mange land er dessuten prostitusjon forbudt for utenlandske kvinner, noe som styrker rollen de kriminelle bandene spiller i prostitusjon. Det reduserer også en av de viktigste utveiene for kvinner som kanskje har begrenset mulighet til å skaffe seg arbeid generelt. Prostitusjon av utenlandske kvinner tolereres i mange land, mens det alminnelige arbeidsmarkedet er mindre åpent for dem. Dette er for eksempel tilfelle i Nederland og Sveits. Antallet utenlandskeprostituerte kvinner i mange EU-land er langt høyere enn antalletprostituerte med statsborgerskap: 75 prosent i Tyskland, 80 prosent i Milano i Italia osv.

Mens enkelte kvinner vet at de blir smuglet med prostitusjon som formål, er det mange som ikke er klar over hvor utnyttet og ufrie de kommer til å bli før de er fremme i mottakerlandet. De blir ofte innestengt under ekstremt dårlige forhold som minner mest om slaveri, og misbruket, herunder voldtekt og andre former for seksuell vold samt fysiske avstraffelser, er like ille. De er svært underbetalte, og lønnen blir ofte holdt tilbake. De forhindres i å bruke beskyttelse mot hiv og har ingen rett til medisinsk behandling. Dersom de søker politihjelp kan de bli arrestert fordi de har forbrutt seg mot immigrasjonslovene, og dersom de har skaffet seg falske dokumenter blir de stilt for retten.⁶

Underholdningsbransje i vekst

På samme måte som den stadig økende turistindustrien de siste ti årene er blitt en viktig utviklingsstrategi for storbyer, regioner og land, har underholdningssektoren opplevd en lignende vekst og anerkjennelse som en nøkkelstrategi for økonomisk utvikling. Mange steder er sexhandelen en del av underholdningsindustrien og har vokst tilsvarende. På ett punkt blir det imidlertid klart at sexhandelen alene kan bli en utviklingsstrategi i områder

med høy arbeidsledighet og fattigdom, der regjeringen er fortvilt på utkikk etter inntekter og utenlandske valutareserver. Når lokal manufaktur og lokalt jordbruk ikke lenger fungerer som arbeidskilder, eller som kilder til overskudd eller skatteinntekter, blir det som en gang var en marginal kilde til lønn, avkastning og skatteinntekter, plutselig langt viktigere. Disse sektorenes stadig mer sentrale posisjon i utviklingen medfører nye forbindelser. Når Det internasjonale valutafondet og Verdensbanken for eksempel betrakter turisme som en løsning på noen av de stadig større utfordringene i mange fattige land og gir lån for å utvikle eller utvide turistindustrien, kan det godt hende at de bidrar til å utvikle en bredere, institusjonell plattform for utvidelsen av underholdningsindustrien og indirekte for sexindustrien.

Denne koblingen til forskjellige utviklingsstrategier signaliserer at handel med kvinner godt kan komme til å ekspandere enda mer. Det er en skremmende mulighet, spesielt sett i sammenheng med at antallet kvinner med få eller ingen andre utveier stadig vokser. Og vi kan vente at de blir flere, for arbeidsledigheten er høy og fattigdommen stor, arbeidsmulighetene som lå i mer tradisjonelle sektorer i disse landenes økonomi krymper inn, og regjeringenes økende gjeldsbyrde gjør dem ute av stand til å yte sosiale tjenester og støtte til de fattige. Under slike forhold kan også kvinner i sexindustrien bli en kilde til statens inntekter. Dette er strukturelle koblinger, ikke et resultat av konspirasjoner. De får større vekt i en økonomi når det ikke finnes eller bare finnes få andre muligheter til å sikre levebrød, overskudd og inntekter for henholdsvis arbeidere, bedrifter og regjeringer.

Den kommende krisen i nord

Samtidig med at de rike landene stadig mer intenst forsøker å holde håpefulle immigranter og flyktninger ute, står de overfor en demografisk utvikling der det fødes færre barn og stadig flere blir eldre og eldre. Ifølge en større studie fra det østerrikske demografiinstituttet i 2001, vil befolkningen i Vest-Europa ha sunket med 75 millioner ved utgangen av dette århundret, og nesten 50 prosent av befolkningen vil være eldre enn 60 år – for første gang i historien – forutsatt at fruktbarhetsratene og immigrasjonsmønsteret forsetter som nå.⁷ Europa står nå overfor noen vanskelige avgjørelser – i kanskje enda større grad enn USA, fordi Europa relativt sett har en mer omfattende innvandring. Hvordan skal man finne nok unge arbeidstakere for å støtte den voksende eldre befolkningen og utføre arbeidsoppgaver som de innfødte ikke vil ha, særlig tatt i betraktning det stigende utdanningsmønsteret? Slike jobber blir det ikke færre av, selv om de omfatter færre sektorer. En sektor som trolig vil skape nye jobber er hjemme- og institusjonspleie for de mange gamle. Eksport av gamle mennesker og økonomisk aktivitet er en mulighet man ser på i dag. Men det finnes en grense for hvor mange gamle mennesker og lavtlønnsyrker et land kan eksportere og et samfunn kan tåle. Innvandring kan ventes å være en av løsningene.

I USA antyder målinger et litt annet mønster. Ved slutten av dette århundret er det ventet at den amerikanske befolkningen vil være redusert med 34 millioner mennesker, selv om dette bare representerer en utflating i den stigende kurven som ikke vil ha nådd toppen før i neste århundre. Det foreligger temmelig klare indikasjoner på at en betydelig del av befolkningsøkningen i USA de siste tjue årene, samt vekst i arbeidskraften, skyldes innvandrere, både andregenerasjonsinnvandrere og innvandrere født i et annet land. I begge tilfeller står innvandrere for en større del av veksten enn deres andel i henholdsvis befolkningen generelt og den samlede arbeidskraften.

Men landene i nord forbereder seg ikke på riktig måte for å håndtere dette framtidige scenariet. De bygger murer for å holde innvandrerne ute. Mens flyktningstrømmene øker, står FNs Høykommissær for flyktninger overfor en stadig større mangel på midler enn det som har vært vanlig til nå. Gitt et faktisk behov for innvandrerearbeidere, ja, for hele familier for å opprettholde folketallet, vil begge disse politiske strategiene trolig ha negative ringvirkninger i Europa. De konstruerer innvandrer og flyktning som negative, uønskede skikkelser, og hindrer dermed integrasjon. Og gitt at mange bedrifter og husholdninger er interessert i eller har bestemt seg for å ansette innvandrere av en eller annen grunn, vil restriktiv politikk og rasistiske forestillinger om innvandrer og flyktning trolig gi ytterligere næring til den allerede økende illegale menneskehandelen.

Konsekvensene av å regulere

Det store, overhengende problemet som rettsstater står overfor, er om politiske strategier som forrår folk – uansett nasjonalitet – og fremmer kriminalisert profitt gjennom menneskehandel, er ønskelig og i det hele tatt bærekraftig dersom vi skal kunne opprettholde det rettsbaserte systemet vi har, og som forfedrene våre kjempet så hardt og ofret så mye blod for.

Det å tillate en slik forråing og kriminalitet er en svært høy pris å betale for å opprettholde grensekontrollen, og før eller senere kommer det til å rive i stykker rettsstaten og det sivile samfunn.

Det som skjer i USA i dag gir oss god dokumentasjon på hva slags farer samfunnene våre og vi – borgerne – står overfor. Hendelsene 11. september 2001 og de påfølgende restriksjonene i sivile friheter for bestemte innvandreregrupper i USA, er med på å rukke ved, noen vil også si svekke, det rettsstyret som gjelder alle amerikanske borgere. Den amerikanske regjeringen gir seg større og større frihet til å handle direkte, utenom loven, når det gjelder saker som pleide å gå gjennom lovgivende myndigheter eller ikke ble betraktet som saker regjeringen skulle beskjeftige seg med. Dermed forbryter den amerikanske regjeringen seg mot grunnleggende rettigheter som ikke bare tilhører dem som er blitt ansett som farlige, men også landets borgere, alle borgere, ikke bare de mistenkelige.

Finnes det en måte å regulere menneskestrømmen til våre samfunn på, som kunne styrke, snarere enn svekke, det sivile systemet vi har? De gjentatte hendelsene der innvandrere dør mellom hendene på illegale smuglere, gjør i alle fall ikke det. De risikerer å skape likegyldighet dersom det hender mange nok ganger. Og de risikerer å skape en stadig tiltagende aksept for disse dødsfallene både hos oss selv og hos barna våre, alt i innreisekontrollens navn.

Vi betaler ikke bare en pris for de som dør på vår jord, vi betaler også en pris for de som blir smuglet levende inn i landene våre. Den prisen vi betaler for å tillate de daglige overgrepene som smugling av mennesker faktisk er, er langt høyere enn den "prisen" vi betaler for å sørge for disse menneskene som bare ønsker seg en sjanse til å arbeide – og arbeide gjør de. Ja, en god del forskning anslår at vi faktisk tjener på at disse immigrantene er her. 17 prosent av bedriftene i London tilhører for eksempel etniske grupper, og det er en langt høyere prosentandel enn deres andel av befolkningen.

Fortsatt å anvende politikk som forrår mennesker som forsøker å innvandre og bidrar til at kriminelle smuglere får høyere avkastning, er en kreftbyll som ligger dypt i våre land og samfunn. Det er prisen vi betaler for å kriminalisere

dokumentløs innvandring, og mer generelt, for å ty til politi- og militærmakt som en måte å regulere innvandringen på. USA illustrerer dette til en viss grad: For å oppnå en mer effektiv kontroll styrket den nye innvandringsloven av 1996 bruken av politimakt ved å begrense domstolenes mulighet til å granske grensepolitiets arbeid. Et viktig poeng her er hva som er målet med denne utvidede bruken av politi: Det er ikke kjente forbrytere eller bedrifter mistenkt for å bryte miljølovgivning, ei heller narkotikalangere, som er målet. Det er en hel befolkningsgruppe, ikke utvalgte individer, men et temmelig bredt spekter av menn, kvinner og barn.

Bruk av politimakt

Denne spenningen mellom på den ene siden økt bruk av politi i arbeidet med regulering av innvandring, og på den andre siden arbeidet for å styrke menneskerettighetene samt økt makt hos sivilbefolkningen som ofte følger med et sterkere sivilsamfunn, har flere konsekvenser. Før eller senere vil politivirksomheten filtrere seg inn i det stadig mer omfattende nettet av sivile rettigheter og menneskerettigheter. Og disse rettighetene omfatter også borgernes. Når bruk av politimakt får utfolde seg uten å bli underlagt granskning, kan dette lett føre til overgrep på slike rettigheter og svekke det sivile samfunnet.

Dersom sønnen min bestemte seg for å skrive "Den store amerikanske romanen" ved å tilbringe tid sammen med illegale gårdsarbeidere eller tekstilarbeidere, og immigrasjonsmyndighetene kom på en overraskende undersøkelse, kan det godt tenkes at han ville bli en av de mistenkte – for jeg vet at han ikke ville bære det amerikanske passet sitt på seg. Eller verre, dersom han oppholdt seg blant de kaliforniske gårdsarbeiderne som gjemte seg for innvandringspolitiet og ble presset til å hoppe ut i en elv, noe som har skjedd flere ganger de senere årene, kunne han godt være en av dem som druknet. Ifølge den mest dramatiske forklaringen på disse hendelsene er det virvlende vannet mindre skremmende enn innvandringspolitiet med deres våpen og ropende stemmer, og gårdsarbeiderne har kanskje hoppet i vannet av ren frykt og druknet. Etter den nye loven av 1996, kan mange slike aksjoner fra immigrasjonsmyndighetenes side slippe etterforskning og å stilles til ansvar overfor en dommer dersom det bare forelå mistanke om at den forfulgte manglet dokumenter. Før eller senere vil misbruk av politimakt og svekket etterforskning fra lovmyndighetenes side, komme i konflikt med det rettssamfunnet vi higer mot, og som er så dypt rotfestet i vår arv og vårt daglige liv. Før eller senere vil denne formen for politiaksjoner også berøre oss som har dokumenter. Vi må finne en ny måte å regulere innvandring på: Det vi gjør i dag, er å styrke reguleringsmetoder som innebærer en høy pris ikke bare i døde innvandrere, men også for rettsstaten.

¹ Se Saskia Sassen: *The Global City*, 2nd ed., Princeton University Press, 2001 og "Governance Hotspots in the Post-September 11 World" av samme forfatter, i Both & Dunne, *World in Collision*, Palgrave, 2002).

² Disse strategiene kan sikre regjeringene inntekter på to måter. Den ene er svært formalisert, og den andre er rett og slett et biprodukt av selve migrasjonen. Filippinene representerer det sterkeste eksemplet på en formalisert eksport av arbeidskraft.

³ Den ulovlige menneskehandelen innebærer tvungen rekruttering og/eller transport av mennesker innad i og over grensene mellom stater, for å utføre arbeid eller tjenester, og foregår i en mengde former som alle innebærer tvang.

⁴ En prosess som dekker denne typen gjensidig avhengighet er den globale migrasjonen av hushjelper, barnepike og sykepleiere.

5

Det er også en økende handel med barn i sexindustrien – dette har lenge vært tilfelle i Thailand, men foregår nå også i flere andre asiatiske land, i Øst-Europa og Latin-Amerika.

⁶ Et faktaark utgitt av *Coalition to Abolish Slavery and Trafficking* rapporterer at en undersøkelse blant asiatiske sexarbeidere fant at de ofte ble voldtatt før de ble solgt til prostitusjon, og at om lag en tredjedel av dem var blitt lurt til å bli solgt til prostitusjon.

⁷ Det er et velkjent faktum at flere store europeiske land nå ligger under reproduksjonsnivået, spesielt Italia og Frankrike.

Published 2003–09–05

Original in English

Translation by Agnete Øye

Contribution by Samtiden

© Saskia Sassen, Samtiden

© Eurozine